

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра міжнародних відносин

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор навчально-наукового
інституту

«Каразінський інститут
міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»

Микола ПІСАРЄВСЬКИЙ

28 серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ ТА СВІТОВА ПОЛІТИКА
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузі знань C «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»,
D «Бізнес, адміністрування та право»
(шифр і назва)

спеціальності C3 «Міжнародні відносини», D3 «Менеджмент», D7 «Торгівля»
(шифр і назва)

освітня програма «Міжнародна логістика»
(шифр і назва)

спеціалізація _____
(шифр і назва)

вид дисципліни обов'язкова

інститут ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

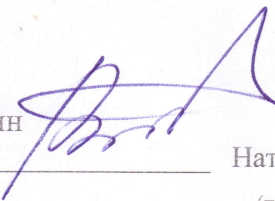
“28” серпня 2025 року, протокол № 1

РОЗРОБНИЦЯ ПРОГРАМИ: Панасенко Ганна Сергіївна, кандидат політичних наук, доцентка, доцентка ЗВО

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин

Протокол від “25” серпня 2025 року № 1

Завідувачка кафедри міжнародних відносин

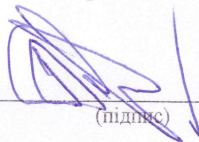

Наталія ВІННИКОВА

(підпис)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
«Міжнародна логістика»

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародна логістика»

(підпис)

Сергій БЕРЕНДА
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол від «27» серпня 2025 року, № 1

Голова науково-методичної комісії ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

(підпис)

Ганна ПАНАСЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Міжнародні відносини та світова політика» складена відповідно до освітньо-професійної програми:

«Міжнародна логістика»,

підготовки бакалавра,

за спеціальностями СЗ «Міжнародні відносини», D3 «Менеджмент», D7 «Торгівля»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Міжнародні відносини та світова політика» є ознайомлення студентів з основними поняттями, теоріями та концепціями, що лежать в основі міжнародних відносин. Курс спрямований на формування системного уявлення про сучасні процеси світової політики, а також на розвиток аналітичних навичок для оцінки та прогнозування міжнародних подій. Дисципліна сприяє підготовці фахівців, здатних орієнтуватися у складному та динамічному світі міжнародних відносин, що є особливо важливим для спеціальностей, пов'язаних з міжнародною логістикою, менеджментом та торгівлею.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни є:

- Сформулювати знання про основні актори та інструменти сучасної світової політики.
- Проаналізувати ключові глобальні виклики та їхній вплив на міжнародну систему.
- Розглянути основні проблеми і тенденції зовнішньої політики України.
- Навчити студентів критично мислити і використовувати теоретичні знання для аналізу реальних міжнародних кейсів.
- Розвинути навички самостійного пошуку та аналізу інформації, пов'язаної з міжнародними відносинами.

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-
Семестр	
2-й	-

Лекції	
32 год.	-
Практичні, семінарські заняття	
16 год. / 16 год.	-
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
56 год.	-
Індивідуальні завдання	
-	-

** у разі формування малочисельних груп обсяг аудиторного навчального навантаження, відведеного на вивчення навчальної дисципліни, зменшується відповідно до Положення про планування й звітування науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.*

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

- формування наступних фахових компетентностей:

ФК1.1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

ФК1.2. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

ФК1.3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

ФК1.4. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

ФК1.6. Здатність аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини.

ФК 4.3. Здатність застосувати правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку різних видів зовнішньоекономічної діяльності

- формування наступних м'яких навичок (soft skills):

1. Критичне мислення та аналіз інформації.
2. Комунікація та міжкультурна взаємодія.
3. Навички розв'язання проблем та прийняття рішень.
4. Адаптивність та гнучкість.
5. Таймменеджмент та самоорганізація.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти наступних результатів:

РН 11. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН 12 Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

РН 13. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН 14 Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН 15. Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.

РН 16. Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.

РН 17. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

РН 33. Застосувати правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин у зовнішньоекономічній діяльності.

Обов'язковою складовою частиною навчального процесу є самостійне опрацювання відповідної наукової та спеціальної літератури. Передбачено самостійну роботу з підручниками, посібниками, словниками, навчальною та довідковою літературою.

1.8. Пререквізити: «Історія України: цивілізаційний вимір», «Основи наукових досліджень та інформаційної культури», «Критичне мислення (українською та англійською мовами).

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Класичні традиції та парадигми, сучасні теоретичні підходи у вивченні міжнародних відносин

Теоретичні дослідження міжнародних відносин в епоху Стародавнього Світу. Розвиток ідей вічного миру в європейській політичній думці V – XVIII

ст. Формування і розвиток "реалістичних" уявлень про міжнародні відносини в політичній думці епохи Відродження і Нового часу.

Політичний реалізм в теорії і практиці міжнародних відносин. Ліберально-ідеологічна теорія і неолібералізм. Марксизм і неомарксизм про міжнародні відносини

Тема 2. Сучасні підходи та напрями дослідження міжнародних відносин

Політичний реалізм і неореалізм. Теорії лібералізму і неолібералізму. Неомарксистська парадигма теорії міжнародних відносин. Геополітика як підхід до вивчення міжнародних відносин. Модерністські концепції міжнародних відносин. Постпозитивістські парадигми у міжнародних відносинах

Тема 3. Формування Ялтинсько-Потсдамської системи. Розгортання Холодної війни

Становлення Ялтинсько-Потсдамської системи та біполярність світу. Передумови та виникнення системи. Основні наслідки війни. Суть Ялтинсько-Потсдамської системи. Феномен біполярності. Ядерний чинник: вплив появи атомної зброї на стратегічну стабільність та дипломатію.

Післявоєнне мирне врегулювання в Європі та Азії. Мирні договори з колишніми союзниками Німеччини. Дунайська конференція 1948 року. Австрійське питання. Врегулювання на Далекому Сході.

Початок Холодної війни та блокове протистояння. Природа та передумови конфлікту. Концептуальні засади. Перші кризи та закріплення сфер впливу. Становлення військових блоків. Загострення на початку 60-х років

Німецька проблема в міжнародних відносинах. Розкол Німеччини. Інтеграція у блоки. Берлінська криза 1958–1961 років.

Деколонізація та вихід «третього світу» на арену. Крах колоніальних імперій. Рух неприєднання. Нові суб'єкти.

Роль ООН в умовах Холодної війни. Утворення та структура Організації Об'єднаних Націй. Миротворча діяльність. Боротьба за роззброєння та права людини

Тема 4. Міжнародні системи: сутність і моделі

Міжнародні системи. Типи та структури міжнародних систем. Міжнародні системи: основні історичні моделі

Тема 5. Цілі, інтереси та засоби учасників міжнародних відносин

Онтологія цілей, мотивів, інтересів векторів міжнародних відносин. Силкові і несилкові засоби досягнення цілей у міжнародних відносинах. Групи інтересів учасників міжнародних відносин і стратегії їх досягнення

Тема 6. Особливості розвитку

регіональних систем міжнародних відносин

Геополітичний розкол та інтеграційні процеси в Європі. Східна Європа: становлення соціалістичного табору, діяльність РЕВ та Організації Варшавського договору. Кризові явища в країнах соціалізму (Угорщина 1956 р., Чехословаччина 1968 р.) та «доктрина Брежнєва». Західноєвропейська інтеграція: від плану Шумана до створення Європейського Союзу (Маастрихтський договір). Сучасна Європа.

Близький та Середній Схід у міжнародній політиці. Особливості регіону як підсистеми міжнародних відносин. Арабо-ізраїльський конфлікт: створення держави Ізраїль, Шестиденна війна та війна Судного дня. Конфліктний потенціал: ліванська та курдська проблеми, ісламський фактор та безпека в Перській затоці. Сучасний стан регіону.

Міжнародні відносини в Азійському регіоні. Східна Азія: Корейська війна, еволюція відносин КНР із СРСР та США. Південна Азія: зовнішньополітична стратегія Індії, кашмірська проблема та індійсько-пакистанські відносини. Південно-Східна Азія: деколонізація, В'єтнамська війна та роль АСЕАН у регіональній безпеці. Сучасна Азія.

Регіональні системи Латинської Америки та Африки. Латинська Америка: Кубинська революція, вплив США та розвиток міжамериканської системи. Африка: еволюція зовнішньої політики новостворених держав, становлення системи міжафриканських відносин та інтеграційні процеси на континенті. Сучасний стан регіонів.

Сполучені Штати Америки в системі міжнародних відносин. Зміна зовнішньополітичної стратегії: відмова від ізоляціонізму та перехід до політики «глобальної відповідальності». Розробка доктрини Трумена та впровадження плану Маршалла. США як лідер НАТО: роль Вашингтона у створенні Північноатлантичного альянсу та розбудова системи колективної безпеки в Європі. США та процеси міжнародної розрядки. Завершення Холодної війни: зовнішня політика адміністрації Рональда Рейгана, концепція «Зоряних війн» та роль США у розпаді біполярної системи. Місце та роль США в сучасній системі міжнародних відносин

Тема 7. Система міжнародних відносин: міжнародні політичні відносини, міжнародні економічні відносини, міжнародні відносини у сфері культури та інформації

Міжнародні політичні відносини в загальній системі міжнародних зв'язків. Суб'єкти міжнародних політичних відносин. Механізм функціонування міжнародних політичних відносин. Глобальна конструкція політичної системи в умовах сучасних геополітичних зрушень. Розділ 8. Міжнародні економічні відносини.

Економічна діяльність як особлива сфера суспільних відносин. Суб'єкти (вектори) міжнародних економічних відносин. Інтеграційні економічні процеси в сучасному світі.

Міжнародні відносини у сфері культури та інформації. Культура як суспільне явище. Міжнародне культурне середовище: тенденції розвитку. Особливості політичної та правової культури провідних країн у системі міжнародних відносин. Світовий інформаційний простір та ринок

Тема 8. Формування сучасної системи світової політики

Світова політична система: етапи її еволюції. Поняття світового порядку. Тенденції сучасної світової політики та їхній вплив на світову політичну систему. Глобальне управління світовою політичною системою

Тема 9. Конфлікти в міжнародних відносинах. Проблеми безпеки та стабільності в світовій політиці

Сутність міжнародного конфлікту та його різновиди. Наукові дослідження проблем міжнародних конфліктів. Динаміка розвитку міжнародних конфліктів. Врегулювання і попередження міжнародних конфліктів. Особливості міжнародних конфліктів XX–XXI ст.

Проблеми безпеки та стабільності в світовій політиці. Концепція національної безпеки як основа стабільності міжнародних відносин. Загрози для національної та міжнародної безпеки

Тема 10. Україна в сучасних міжнародних відносинах.

Російсько-українська війна як глобальний виклик

Україна в сучасних міжнародних відносинах. Основні принципи, завдання та напрями зовнішньої політики України. Міжнародні економічні відносини України. Міжнародні відносини України у сфері культури та інформації. Регіональна політика України.

Витоки та етапи агресії. Руйнація міжнародної безпеки. Формування міжнародної коаліції на підтримку України. Санкційна політика проти країни-агресора. Вплив на глобальну стабільність. Дипломатичні ініціативи України

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Класичні традиції та парадигми, сучасні теоретичні підходи у вивченні міжнародних відносин	7	2	2/0			3						
Тема 2. Сучасні підходи та напрями дослідження міжнародних відносин	8	2	2/0			4						
Тема 3. Формування Ялтинсько-Потсдамської системи. Розгортання Холодної війни	7	2	2/0			3						
Тема 4. Міжнародні системи: сутність і моделі	8	2	2/0			4						
Тема 5. Цілі, інтереси та засоби учасників міжнародних відносин	7	2	2/0			3						
Тема 6. Особливості розвитку регіональних систем	34	10	0/10			14						

міжнародних відносин												
Тема 7. Система міжнародних відносин: міжнародні політичні відносини, міжнародні економічні відносини, міжнародні відносини у сфері культури та інформації	17	4	0/4			9						
Тема 8. Формування сучасної системи світової політики	8	2	0/2			4						
Тема 9. Конфлікти в міжнародних відносинах. Проблеми безпеки та стабільності в світовій політиці	16	4	4/0			8						
Тема 10. Україна в сучасних міжнародних відносинах. Російсько-українська війна як глобальний виклик	8	2	2/0			4						
Усього годин	120	32	16/16			56						

4. Теми семінарських і практичних занять

4.1 Теми семінарських занять

№№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1.	Тема 1. Класичні традиції та парадигми, сучасні теоретичні підходи у вивченні міжнародних відносин	2
2.	Тема 2. Сучасні підходи та напрями дослідження міжнародних відносин	2
3.	Тема 3. Формування Ялтинсько-Потсдамської системи. Розгортання Холодної війни	2
4.	Тема 4. Міжнародні системи: сутність і моделі	2
5.	Тема 5. Цілі, інтереси та засоби учасників міжнародних відносин	2
6-7	Тема 9. Конфлікти в міжнародних відносинах. Проблеми безпеки та стабільності в світовій політиці	4
8	Тема 10. Україна в сучасних міжнародних відносинах. Російсько-українська війна як глобальний виклик	2
	Разом	16

4.2 Теми практичних занять

№№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1-5	Тема 6. Особливості розвитку регіональних систем міжнародних відносин	10
6-7	Тема 7. Система міжнародних відносин: міжнародні політичні відносини, міжнародні економічні відносини, міжнародні відносини у сфері культури та інформації	4
8	Тема 8. Формування сучасної системи світової політики	2
	Разом	16

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
		денна
1.	Тема 1. Класичні традиції та парадигми у вивченні міжнародних відносин - Розробити ментальну карту, що відображає основні поняття, акторів та теорії міжнародних відносин. Використати кольори та символи для візуалізації взаємозв'язків. - Обрати один історичний приклад міжнародних відносин (наприклад, Віденський конгрес або створення Ліги Націй) та	3

	проаналізувати його, використовуючи одну з вивчених теоретичних концепцій (реалізм, лібералізм тощо). - Написати коротке есе на тему: «Чому міжнародні відносини є важливою дисципліною для фахівців з міжнародної логістики, менеджменту та торгівлі?». - Створити власний глосарій з 10-15 ключових термінів, які вважаєте найважливішими для розуміння основ курсу. - Підготувати коротку презентацію (до 5 слайдів) про діяльність одного з недержавних акторів (наприклад, Greenpeace, Міжнародний комітет Червоного Хреста) та його вплив на світову політику. - Підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань	
2.	Тема 2. Сучасні підходи та напрями дослідження міжнародних відносин - Зіставте основні положення конструктивізму та фемінізму в міжнародних відносинах. - Дослідіть виступ відомого політика сучасності через призму теорії дискурсу. - Підготуйте звіт про роль транснаціональних еліт у формуванні глобального порядку денного. - Складіть лінію появи нових теоретичних підходів у другій половині XX ст. (від неореалізму до постмодернізму). - Проаналізуйте вплив «м'якої сили» на прикладі культурної дипломатії конкретної країни. - Напишіть есе: «Чи є теорія демократичного миру актуальною в умовах сучасних конфліктів?». - Створіть глосарій: 10 термінів сучасної теорії (наприклад, сек'юритизація, ідентичність, глобальне врядування). - Підготуйте інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань	4
3.	Тема 3. Формування Ялтинсько-Потсдамської системи. Розгортання Холодної війни - Зіставте доктрини США та СРСР (доктрина Трумена проти доктрини Жданова). - Опрацюйте «Фултонську промову» В. Черчилля та визначте її вплив на початок Холодної війни. - Опишіть мету Плану Маршалла та його вплив на відбудову Західної Європи. - Візуалізуйте склад та структуру НАТО та ОВД на момент їхнього створення. - Підготуйте біографічну довідку: «Роль Дж. Кеннана у розробці політики «стримування». - Підготуйте есе: «Ядерний чинник як інструмент	3

	запобігання прямій війні між наддержавами». - Підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань	
4.	Тема 4. Міжнародні системи: сутність і моделі - Підготуйте порівняльну таблицю: Період «холодної війни» проти періоду «розрядки» (цілі, досягнення, причини завершення). - Проаналізуйте «три кошики» Гельсінських угод 1975 року. - Аналіз договору: Основні положення та наслідки угод ОСО-1 або ОСО-2. - Підготуйте есе: «Чому розрядка була лише тимчасовим компромісом, а не завершенням конфлікту?». - Підготуйте доповідь: «Нова східна політика» В. Брандта як модель регіональної розрядки. - Намалуйте схему: Моделі міжнародних систем за М. Капланом. - Проаналізуйте вплив економічної кризи 1970-х років на стійкість біполярної системи.	4
5.	Тема 5. Цілі, інтереси та засоби учасників міжнародних відносин - Аналіз «Доктрини Рейгана» та програми СОІ: мета та наслідки для СРСР. - Підготуйте есе: «Вплив “нового політичного мислення” М. Горбачова на демонтаж біполярного світу». - Підготуйте звіт про об'єднання Німеччини: Хронологія та роль договору «2+4». - Порівняйте концепції: «Загальноєвропейський дім» М. Горбачова та «Європейська конфедерація» Ф. Міттерана. - Підготуйте презентацію: «Дипломатичні засоби завершення Холодної війни». - Поповніть глосарій: Територіальна цілісність, геополітичний інтерес, експансія, компроміс	3
	Тема 6. Особливості розвитку регіональних систем міжнародних відносин - Визначте основні етапи становлення ЄЕС. - Намалуйте схема інтеграції: від ЄОВС до Європейського Союзу через ключові договори. - Підготуйте доповідь: «Політичні та економічні наслідки вступу нових членів до ЄС (за вибором)». - Підготуйте есе: «Роль деколонізації у зміні регіональних систем Азії та Африки». - Дослідіть специфіку інтеграції в Латинській Америці (МЕРКОСУР). - Порівняйте відмінності між інтеграційними процесами в	14

	Європі та Східній Азії. - Поповніть глосарій: регіоналізація, субсидіарність, наднаціональність, спільний ринок	
	Тема 7. Система міжнародних відносин: міжнародні політичні відносини, міжнародні економічні відносини, міжнародні відносини у сфері культури та інформації - Проаналізувати причини та наслідки однієї з арабо-ізраїльських воєн. - Дослідіть діяльність Ліги арабських держав у XX ст. - Підготуйте есе: «Ісламський фактор як політична сила в міжнародних відносинах Близького Сходу». - Проаналізуйте операції: «Буря в пустелі» як приклад постбіполярного кризового врегулювання. - Підготуйте звіт про роль Організації африканської єдності у деколонізації континенту. - Дослідіть вплив інформаційних технологій на прозорість сучасної дипломатії. - Підготуйте презентацію: «Культурна дипломатія як інструмент формування позитивного іміджу держави»	9
	Тема 8. Формування сучасної системи світової політики - Зробіть аналіз Корейської війни (1950–1953) як моделі замороженого конфлікту. - Підготуйте порівняльну таблицю: Зовнішня політика Китаю та Японії наприкінці XX – на початку XXI ст. - Підготуйте доповідь: «Еволюція організації та її роль у стабільності Південно-Східної Азії». - Підготуйте есе: «Ядерний статус Індії та Пакистану: фактор стримування чи постійної загрози?». - Дослідіть зростання впливу країн BRICS у сучасній світовій політиці.	4
	Тема 9. Конфлікти в міжнародних відносинах. Проблеми безпеки та стабільності в світовій політиці - Проаналізуйте економічні перемоги та політичні ризики глобальних процесів. - Підготуйте доповідь пр. вплив корпорацій на логістику та політичні рішення (наприклад, енергетичні гіганти). - Підготуйте есе: «Глобалізація проти регіоналізації: чи можливий баланс?». - Накресліть схему геополітичних центрів: Взаємодія та конфлікт інтересів США, КНР та ЄС. - Дослідіть вплив аналітичних установ на прийняття зовнішньополітичних рішень. - Підготуйте презентацію: «Нові загрози безпеці (кібертероризм, зміна клімату, пандемії)». - Поповніть глосарій: гібридна війна, асиметричний	8

	конфлікт, колективна безпека	
	Тема 10. Україна в сучасних міжнародних відносинах. Російсько-українська війна як глобальний виклик - Зробіть аналіз шляху вступу до ЄС країн Східної Європи як модель для України. - Підготуйте звіт про наслідки виходу Великої Британії для європейської системи безпеки. - Проаналізуйте здобутки та провали ініціативи «Східного партнерства»: для України та Грузії. - Підготуйте есе: «НАТО у XXI столітті: трансформація Альянсу у відповідь на російську агресію». - Підготуйте презентацію: «Українська формула миру як інструмент сучасної дипломатії». - Підготуйте звіт про вплив російсько-української війни на глобальну продовольчу та енергетичну безпеку. - Проаналізуйте Будапештський меморандум та причини його неефективності	4
	Разом	56

6. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом.

7. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни «Міжнародні відносини та світова політика» застосовуються наступні методи навчання:

- Організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:
 - словесні: бесіда, лекція;
 - наочні: ілюстрація, демонстрація;
 - практичні: завдання, навчальні задачі, реферати, доповіді тощо.
- Стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:
 - формування інтересу до навчання: пізнавальні кейси, навчальні «екскурсії», методи емоційного/ «оціночного» стимулювання тощо;
 - формування почуття обов'язку і відповідальності: методи навчальних заохочень, досягнень, навчальних вимог;
 - організації і здійснення навчальних дій і операцій: перцептивні, словесні, наочні, аудіовізуальні, практичні;
 - логічні: індуктивні, аналогії;
 - гностичні: проблемно-пошуковий, репродуктивний (інструктаж, ілюстрація, пояснення, практичне тренування);
 - самоврядування навчальними діями: самостійна робота.

3. Контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності: творчі, проблемно-пошукові.

4. Бінарні, інтегровані (універсальні):

- навчальна робота під керівництвом викладача (семінарські заняття): кейси, самостійні письмові роботи, ситуативні задачі тощо;

- самостійна робота здобувачів поза контролем викладача – самостійна робота вдома/на семінарських заняттях, котра сприяє виробленню навичок самостійної пізнавальної діяльності.

8. Методи контролю

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на семінарських і практичних заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних і семінарських занять;

- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки проектних завдань;

- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу;

- контроль та оцінювання вмінь вирішувати ситуаційні та евристичні задачі;

- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати їх.

Семестровий підсумковий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною програмою дисципліни.

Застосовуються такі методи контролю підготовки студентів:

- усні відповіді на семінарських заняттях;

- письмового експрес-контролю;

- колоквиум;

- тестові завдання;

- виконання творчих завдань;

- розв'язування ситуаційних задач;

- виконанням індивідуальної роботи (доповіді, інформаційні повідомлення, аналітичні огляди, підготовка мультимедійних презентацій, портфоліо здобувача вищої освіти, ведення щоденника тощо).

Оцінка успішності студента є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

Упродовж семестру проводиться поточний контроль.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40. Час виконання – до 60 хвилин

Вміст залікового білета й оцінювання відповідей на заліку:

Теоретичне питання 1– 10 балів

Тестові питання – 30 балів (15 питань по 2 б. за кожну правильну відповідь)

У кінці семестру сумуються всі отримані студентом бали. Вказані вище види і форми засвоєння навчального курсу дають можливість набрати 60 балів та 40 балів за залікову роботу. Отже, максимальна кількість балів – 100.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота																Сума	Залік	Разом
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11	Тема 12	Тема 13	Тема 14	Тема 15	Тема 16			
3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	60	40	100

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 15 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Будь-яке завдання, виконане з порушенням академічної доброчесності – 0 б.

Критерії оцінювання поточного контролю

Бали	Заняття (максимум 3-4 бали)
4/3	Студент демонструє відмінні знання та практичні навички. Відповідь є повною, логічною, а виконана робота не містить жодних помилок
3/2	Студент добре засвоїв матеріал. Відповідь повна, але може містити незначні неточності або 1-2 дрібні помилки у виконанні.
2	Студент знає матеріал, але відповідь неповна. Робота містить кілька помилок у змісті або оформленні, що вказує на неглибоке розуміння теми.
1	Знання поверхові. Робота містить суттєві помилки. Студент може мати труднощі з використанням основних понять.
0	Завдання не виконане або виконане абсолютно неправильно, або виконане з порушенням академічної доброчесності

Критерії оцінювання підсумкового контролю

Теоретичне питання білету:

9-10 балів

Студент повністю володіє навчальним матеріалом, викладає його грамотно, вільно та аргументовано. Він дає точні визначення основних понять, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого питання, правильно інтерпретує ключові принципи та концепції міжнародних відносин. Демонструє розуміння історичних етапів, основних акторів та динаміки світової політики.

Виявляє знання основної та додаткової літератури з дисципліни, а також здатний наводити конкретні приклади для підтвердження своїх тез.

6-8 балів

Студент в достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, викладає його вільно та грамотно, але іноді недостатньо аргументовано. Він розкриває зміст поставленого питання, але може не завжди демонструвати глибокий аналіз. Використовує лише обов'язкову літературу. Демонструє загальне розуміння суті дисципліни, але може мати труднощі з інтерпретацією складних концепцій та взаємозв'язків між подіями.

3-5 балів

Студент загалом володіє навчальним матеріалом, але його знання не є цілісними. Відповідь має неузгоджений характер, присутні невідповідності щодо основного понятійно-категоріального апарату. Можливі граматичні помилки. Студент демонструє відсутність розуміння специфіки ключових процесів у міжнародних відносинах, таких як переговорні процеси, механізми інтеграції чи врегулювання конфліктів.

1-2 бали

Студент володіє матеріалом фрагментарно та поверхнево. Він недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Демонструє непослідовне трактування термінів, плутається в об'єкті та предметі дослідження. Не володіє основною термінологією, не знає видатних персоналій міжнародних відносин і демонструє низьку загальну грамотність.

Зарахування неформальної освіти та додаткових активностей

1. Зарахування сертифікованих курсів

Здобувачі вищої освіти можуть отримати додаткові бали за успішне проходження дистанційних курсів або тренінгів на провідних освітніх платформах (Coursera, Prometheus тощо), які тематично пов'язані зі змістом дисципліни.

Умови зарахування:

- Студент має надати викладачеві офіційний документ (сертифікат або свідоцтво), що підтверджує успішне завершення курсу.
- Курс має бути погоджений з викладачем. Рекомендується обговорити вибір курсу заздалегідь.
- За успішне проходження одного курсу може бути зараховано до 5 балів додаткової поточної успішності.

2. Зарахування активної участі в наукових заходах

Додаткові бали можуть бути нараховані за активну участь у наукових конференціях, семінарах, публікацію тез досліджень.

Умови зарахування:

- Студент має надати офіційне звернення до викладача.
- До звернення необхідно додати підтверджуючі документи (сертифікати учасника конференції, копії наукових публікацій, витяги з протоколів тощо).

Кількість балів:

- Участь з доповіддю на науково-практичній конференції: до 5 балів.
- Публікація тез конференції: до 5 балів.

Кожне звернення розглядається індивідуально. Рішення про зарахування додаткових балів приймається згідно з нормативно-правовими документами, що діють у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна.

Незалежно від кількості додаткових активностей, максимальна кількість балів поточної успішності **не може перевищувати 60 балів**.

У кінці семестру сумуються всі отримані студентом бали. Вказані вище види і форми засвоєння навчального курсу дають можливість набрати 60 балів та 40 балів за залікову роботу. Отже, максимальна кількість балів – 100.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
0-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Біла книга 2021. Оборонна політика України. Київ: Міністерство оборони України, 2022. 120 с.
2. Стратегія зовнішньополітичної діяльності України від 26 серпня 2021 року № 448/2021. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017>
3. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Ратифіковано Законом України від 16.09.2014 № 1678-VII. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011
4. Головченко В., Матвієнко В. Дипломатична історія України : підручн. / В. Головченко, В. Матвієнко. Київ : Ніка-Центр, 2018. 420 с.
5. Дорошко М.С. Геополітичні інтереси та зовнішня політика держав пострадянського простору : навч. посіб., 2012. 228 с.
6. Європейський Союз в міжнародних відносинах/ В.В. Копійка, М. А. Миронова, С. О. Маковський та ін. К.: ВПЦ «Київський університет», 2021. 560 с.
7. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991–2003) / С. В. Віднянський [та ін.]; НАН України, Інститут історії України. К.: Генеза, 2004. 616 с.
8. Іваницька О. П. Зовнішня політика країн Західної Європи та Північної Америки у постбіполярний період (1990-і – 2000-і роки): Навч. посіб. / О. П. Іваницька. К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. 720 с.

9. Іваницька О. П. Регіональні підсистеми міжнародних відносин: навч. посібник. Вінниця: ТВОРИ, 2018. 444 с.
10. Історія дипломатичних відносин у XX сторіччі / М. Й. Марущак. Вінниця : Нова Кн., 2008. 365 с.
11. Історія міжнародних відносин і зовнішньої політики: XX – початок XXI ст. : навч. посіб. / В.Ф. Салабай, І.Д. Дудко, В. Борисенко та ін. К.: КНЕУ, 2006. 368 с.
12. Конспект лекцій з дисципліни «Зовнішня політика країн Азії, Африки та Латинської Америки» : для здобувачів вищ. освіти IV курсу спец. «Міжнарод. відносини, сусп. комунікації та регіон. студії» денної форми навч. / І. М. Чістякова, І. Б. Кривдіна, Д. Д. Татакі, І. В. Кудлай, В. В. Гайтан ; Держ. ун-т «Одес. політехніка». Одеса, 2021. 291 с.
13. Мартиненко А. К. Міжнародні відносини 1945-1975 років: навчальний посібник / А. К. Мартиненко, Б. А. Мартиненко. К.: Ліра-К, 2007. 366 с.
14. Мир та безпека. Концепція зовнішньої політики України. Експертні рекомендації / Під заг. ред. Є. Габер, С. Корсунського, Г. Шелест. К., 2020. 107 с.
15. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945–1970-ті роки): підруч. / В. А. Манжола, М. М. Білоусов, Л. Ф. Гайдуков та ін. К.: Либідь, 1999. 558 с.
16. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000-ні роки): підруч. / В. А. Манжола, М. М. Білоусов, Л. Ф. Гайдуков та ін. К.: Либідь, 2001. 622 с.
17. Міжнародні відносини і зовнішня політика / Л. Ф. Гайдуков, В. Г. Кремень, Л. В. Губерський [та ін]. К.: Либідь, 2001. 265 с.
18. Міжнародні відносини та світова політика: Підручник / Кер. авт. кол. В. Ю. Крушинський; за ред. В. А. Манжолі. К.: ВПЦ «Київський університет», 2010. 863 с.
19. Міжнародні відносини та світова політика : навчальний посібник / О. М. Кузь, Д. С. Коротков, Д. Ю. Михайличенко, О. В. Бровко ; за заг. ред. д-ра філос. наук, професора О. М. Кузя. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 201 с.
20. Могилевська В. П. Міжнародні відносини : навч. посіб. для дистанційного навчання / В. М. Могилевська. Київ : Університет "Україна", 2009. 395 с.
21. Овчаренко О. Історія європейської інтеграції: навчальний посібник / Овчаренко О., Сухушина О., Земзюліна Н. Черкаси: Вертикаль, 2021. 302 с.
22. Пронь С.В. Міжнародні відносини та зовнішня політика. 1914-1991 роки: Навч. посіб. / С. В. Пронь. Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2009. 140 с.
23. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): Підручник / Л. Д. Чекаленко, С. Г. Федуняк. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. 464 с.

Допоміжна література

I. Загальна теорія та глобальні процеси

1. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи. Львів: Лілея-НВ, 2000. 236 с.
2. Глобальні проблеми сучасності: підручник / [кол. авт.]; за ред. В. С. Бакірова та ін. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. 632 с.
3. Міжнародні відносини та зовнішня політика України: підруч. / Ю. В. Пунда, І. П. Козинець, В. С. Клименко та ін. Київ: НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2020. 328 с.
4. Орлова Т. В. Сучасна політична історія країн світу: навч. посіб. К., 2013. 677 с.
5. Толстов С. В. Феномен стратегічного партнерства в міжнародних відносинах ХХІ ст. // Стратегічне партнерство в зовнішній політиці США, ЄС та країн латиноамериканського регіону: збірник наукових праць К., 2016. С. 8-16.
6. Huntington, S. P. The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order. New York, Simon & Schuster, 1996.
7. Nye J. Soft Power. The Means to Success in World Politics. New York: Public Affairs, 2005. 130 p.
8. Nye J. Jr., Welch D. A. Understanding Global Conflict and Cooperation: An Introduction to Theory and History (9th Ed.). London: Pearson, 2013. 384 p.

II. Міжнародні організації, Європа та Азія

9. Безпека у глобальному світі / Константинов В. Ю. та ін. // Міжнародні системи та глобальний розвиток: підручник / за ред. Л. В. Губерського, В. А. Манжолі. К.: «Київський університет», 2019. С. 389-468.
10. Копійка В. В. Європейський Союз: Історія і засади функціонування: Навч. посіб. 2-ге вид., виправ. і доп. / Копійка В. В., Шинкаренко Т. І. К., 2012. 759 с.
11. Корсунський С. Як побудувати відносини з країнами Азії. Харків: Vivat, 2021. 288 с.
12. Мокій А. І. Міжнародні організації / А. І. Мокій, Т. П. Яхно, І. Г. Бабець. К. Центр учбової літератури, 2011. 280 с.
13. Сидорук Т. Вступ до європейських студій: Навчальний посібник / Т. Сидорук, В. Павлюк. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2020.
14. Шамраєва В. М. Європейський Союз: історичні, правові та інституційні основи: підручник. Х., 2014. 160 с.
15. European Union Politics, 6th revised edition / ed. by Michelle Cini, Nieves Perez-Solorzano Borraran. Oxford: Oxford University Press, 2019. 568 p.
16. Roett R., Paz G. Latin America and the Asian Giants. Evolving Ties with China and India. Washington, D.C.: Brookings Institution Press, 2016. 336 p.

III. Дипломатія та зовнішня політика України

17. Віденська конвенція про дипломатичні зносини від 18 квітня 1961 р. // Дипломатична і консульська служба. Збірник документів / Укл. Кротюк С. Ф. К.: КиМУ, 2003. С. 3–7.

18. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (2008 – 2013). К.: Ін-т історії України НАН України, 2015. 378 с.
19. Культурна дипломатія: навч. посібник / за заг. ред. І.Б. Матяш, В.М. Матвієнка. К.: ДП «ГДП», 2021. 252 с.
20. Кучик О. С. Зовнішня політика України: навчальний посібник / О. С. Кучик, О. А. Заяць. К.: Знання, 2010. 334 с.
21. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): Підручник / Л. Д. Чекаленко, С. Г. Федуняк. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. 464 с.

IV. Конфлікти, безпека та гібридні загрози

22. Бадах Ю. Г. «Холодна війна» та її виміри (1946-1991). К.: КНТЕУ, 2009. 456 с.
23. Віднянський С., Мартинов А. Російсько-українська війна та міжнародне співтовариство. К.: Інститут історії України, 2023. 264 с.
24. Живко М. Міжнародні економічні санкції як форма стримування збройної агресії // Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародні відносини...» Суми, 2022. С. 73-76.
25. Перепелиця Г. М. Генезис конфліктів на посткомуністичному просторі Європи. К.: Стилос – ПЦ «Фоліант», 2003. 256 с.
26. Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2015. 497 с.
27. Станчев М. Третя світова: битва за Україну / М. Станчев, Ю. Фельштинський. Київ: Наш Формат, 2022. 408 с.
28. Gray C. S. War, peace and international relations: an introduction to strategic history. N.Y.: Routledge, 2007. 306 p.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. European integration portal. URL : <https://eu-ua.kmu.gov.ua/en>
2. Official website of the European Union. URL : https://europa.eu/european-union/index_en
3. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/> Платформа "EdEra".URL: <https://www.ed-era.com/>
4. Платформа "Prometheus" URL: <https://prometheus.org.ua/>
5. Представництво України при Європейському Союзі. URL : <https://www.ukraineeu.mfa.gov.ua/eu/ua>
6. Сайт НАТО. URL: <https://www.nato.int/>
7. Сайт ООН. URL: <https://www.un.org/en/>

12 Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непереборної сили

В умовах дії обставин непереборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборonoю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Міжнародні відносини та світова політика».